

بررسی لباس اندرونی مردانه در دوره قاجار

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۲۷

کد مقاله: ۶۳۹۱۲

آمنه مافی تبار^{۱*}، سید عبدالمجید شریف زاده^۲

چکیده

پوشش مردانه دوره قاجار، به‌ویژه لباس اندرونی کمتر به پژوهش در آمده است. به عبارتی اهمیت این مسئله و ظرایف آن در هجده تطورات پوشاک زنانه مغفول مانده است لذا پژوهش حاضر بر آن است انواع پوشش مردانه اندرونی در عصر قاجار را به چالش بگیرد و پرسش آن است که پوشاک مردانه عصر قاجار مشتمل بر کدام انواع است و به لحاظ جنسیت، رنگ، طرح و نقش چگونه تحلیل و طبقه‌بندی می‌شود؟ این مقاله به صورت تحلیلی-تاریخی و با نمونه‌گیری احتمالی طبقه‌بندی شده در تصاویر به‌جای‌مانده از عصر قاجار مشتمل بر نقاشی و عکس شکل گرفت و برای دستیافت به نتیجه دقیق‌تر به اسناد مکتوب دست اول آن عصر به‌ویژه سفرنامه‌ها مراجعه داشت و افزون‌بر سی نمونه را مورد ژرف‌نگری قرار داد. نتیجه تحقیق نشان می‌دهد: پوشش اندرونی مردانه مشتمل بر شب‌کلاه (پوشش سر)، پیراهن و ارخالق (تن‌جامه) و شلوار و جوراب (پاجامه) بوده است. زیرشلواری کمتر مرسوم بود و جوراب و ارخالق دو نوع تابستانی و زمستانی داشت. درباره طرح و نقش پارچه در پوشش اندرونی آنکه، پارچه‌های ساده و تک‌رنگ و در مرتبه بعد محرمات پیشناز میدان بودند و جنسیت منسوجات به فراخور طبقه اقتصادی از ابریشم تا پنبه‌ای نوسان داشت.

واژگان کلیدی: لباس قاجار، لباس مردانه، لباس اندرونی، جنسیت پارچه، رنگ پارچه، طرح و نقش

۱- استادیار، عضو هیات علمی گروه طراحی و چاپ پارچه، دانشکده هنرهای کاربردی، دانشگاه هنر، تهران. (نویسنده مسئول)

a.mafitabar@art.ac.ir

۲- استادیار، بازنشسته پژوهشکده هنرهای سنتی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، تهران.